

Manifest per un Estat laic

El 3 de gener de 1979, 4 dies després de l'entrada en vigor de la Constitució Espanyola, es van aprovar els 4 acords concordataris a matèria jurídica, econòmica, educativa i cultural i sobre les forces armades. Els acords, que encara continuen vigents, es basen en el Concordat entre la Santa Seu i el **règim franquista de l'any 1953**, un text que afirmava i protegia els privilegis de l'Església en matèria econòmica, fiscal, educativa i jurídica.

El Concordat va permetre al franquisme una presentació renovada al món: un estat catòlic amb valors occidentals que deixava enrere la imatge de règim autàrquic ancorat en els anys 40. L'any 1959 es va convocar el Concili Vaticà II, que va suposar una obertura de l'Església catòlica al nou context global, coincidint amb les reivindicacions de major llibertat i de drets, entre altres, la llibertat religiosa.

Amb la mort de Franco l'any 1975, i la imminent arribada de la democràcia, els sectors catòlics del règim van voler conservar una part de la seva poder i, l'any 1976, **amb vigència de les corts franquistes**, es va signar un acord entre el govern i la Santa Seu. En aquest acord es derogava la competència del Cap de l'Estat en el nomenament de bisbes i eclesiàstics, però alhora servia per a legitimar els acords posteriors.

Abans de l'aprovació de la Constitució, entre els anys 1977 i 1978, es van negociar 4 nous acords en matèria educativa i cultural, econòmica, jurídica i relativa a les forces armades i servei militar. Aquests nous acords derogaven alguns dels articles del Concordat de 1953 però deixaven intacta la seva base, que assegurava els privilegis fonamentals de l'Església catòlica. Els acords concordataris van ser formalment signats el 3 de gener de 1979, **només 4 dies després de l'entrada en vigor de la Constitució espanyola**.

Avui dia els acords continuen vigents, i encara que durant aquests 40 anys s'han posat en dubte en diverses ocasions els privilegis i la influència desmesurada de l'Església cap a l'Estat, encara no s'ha iniciat cap procediment de reforma o de derogació. Però, quina influència tenen aquests acords en la societat? Quins privilegis ha continuat tenint l'Església durant les últimes 4 dècades?

En matèria econòmica, l'Església té **exempcions fiscals** d'una sèrie d'impostos a diferents nivells administratius (IBI, impost de transmissions i patrimoni, l'impost de societats, l'impost sobre les obres i l'exempció pel que fa a les donacions, etc.) i té la possibilitat de rebre finançament a través de les **declaracions de la renda**. A l'Església Catòlica també se li ha permès posar béns al seu nom, a través del mecanisme de les **immatriculacions**.

L'acord jurídic especifica la llibertat de l'Església catòlica per a exercir les seves funcions: **de culte, de jurisdicció i de magisteri**. També garanteix el dret a l'**assistència religiosa de clergues** en presons i hospitals, amb sous finançats per fons de l'Estat.

En l'acord relatiu a l'educació i la cultura, s'especifica l'**obligatorietat de garantir l'educació religiosa** en totes les etapes educatives obligatòries, amb el contingut i la docència decidits per l'Església. L'acord educatiu també garanteix la presència i el dret de l'església catòlica en la universitat pública.

Segons l'Informe Ferrer i Guàrdia (2018), actualment hi ha **35.000 docents de religió** que costen al voltant de **500 milions d'euros a l'Estat**.

El poder d'influència atorgat històricament per part de l'Estat a l'Església catòlica ha possibilitat la gran influència que ha tingut sobre l'ensenyament. Un poder desmesurat que entra en contradicció amb l'**article 16 de la Constitució Espanyola**, on es recull que cap confessió tindrà caràcter estatal.

Així mateix, ens trobem en una **societat cada vegada més secularitzada** i amb **menor nombre de creients practicants**. Tal com demostren les dades recollides en l'Informe Ferrer Guardia (2018), a Espanya, els joves adscrits a opcions de consciència no religiosa gairebé constitueixen el 49% del total. En el grup de persones majors de 65 anys, la xifra de no adscrits a una consciència religiosa és del 10%, la transformació de la societat espanyola a nivell generacional és indiscutible.

Una altra de les conseqüències en aquest camp és ben coneguda: **el finançament de les escoles privades a través dels concerts**, que a Catalunya sumen més de mil milions d'euros sent el 72% dels beneficiaris centres religiosos. I en el cas d'Espanya, gairebé **4.000 milions s'encarreguen de finançar els centres concertats confessionals**, un 68% del total de centres privats, la immensa majoria, catòlics.

Per tot això, des de la Fundació Ferrer i Guàrdia:

- Instem als partits polítics que conformen el Govern a **complir amb les propostes dels seus programes electorals** on s'inclouen la denúncia del Concordat, garantir l'aconfessionalitat de l'Estat; unes noves i modernitzades relacions amb la Santa Seu; i la devolució de tots els béns immatriculats històricament de manera indeguda per part de l'Església Catòlica.
- Donem suport a l'Acord de Govern entre PSOE i Unides Podem a favor de la derogació de la LOMCE, de la devolució dels béns immatriculats, de l'aprovació de la Llei de Consciència i d'eliminar l'obligatorietat de l'assignatura de religió, encara que ens semblen insuficients i instem al nou govern a complir i ampliar aquestes mesures.
- Apostem per un **model educatiu laic**: basat en el foment de la lliure consciència que doni eines per al judici i el pensament crític, que respecti i eduqui en la diversitat i en la inclusió de tot l'alumnat.
- Defensem una **escola pública inclusiva i lliure de dogmes**: un sistema educatiu que respecti la llibertat de consciència i elimini tota forma d'adoctrinament del currículum escolar.
- Hem d'adoptar una **mirada crítica i racional cap a la formació sobre el fet religiós en l'àmbit escolar**, descartant tot ensenyament confessional de qualsevol creença basada en dogmes i catequesis en la escola. Això no implica, en cap cas, l'adopció d'un punt de vista antireligiós o bandejar la religió de tot espai públic. És evident que és molt important, si no imprescindible, conèixer la història i el fet religiós per a comprendre la cultura, l'art, la literatura. Així i tot, aquest coneixement és possible realitzar-lo de manera transversal i dins dels programes d'humanitats i ciències socials, evitant la segregació de l'alumnat segons les seves creences.
- Volem un **estat laic. El Concordat vulnera el principi d'igualtat i la neutralitat de l'Estat en assumptes religiosos present en la Constitució**. Solament mantenint la seva independència, l'Estat representarà a tota la ciutadania.

És necessari acabar amb els privilegis dels quals gaudeix l'Església Catòlica i el camí ha d'iniciar-se per l'educació, la base de qualsevol societat que vol desenvolupar-se justa i igualitària. El primer pas per acostar-nos a un Estat veritablement laic passa per la conscienciació i l'establiment d'una educació lliure en dogmes, per la derogació immediata de l'acord educatiu i per posar fi als privilegis de l'Església Catòlica establerts en el Concordat del 1979.

Aturem l'acord educatiu i aturarem el Concordat!

Fundació Ferrer i Guàrdia